

djeću upravo krštenjem. Neka oklijevanja u 4. stoljeću ili izolirano mašljenje kojeg pojedinog pisca ne može osporiti prevladavajuće mišljenje iz kojeg je nikla i konstantna praksa. O tome u dogmatici, i prije svega u dogmatici, a ne u psihologiji, ni sociologiji, ni praktičnom pastoralu.

Glavno je da teološko pitanje teološki tretiramo. Da razlikujemo praktične mjere opreza i brige za kršćanski odgoj od bezuslovne potrebe da se djeci pruži lijek spasenja u slučaju da umru prije nego dođu do doba razuma, a kada dođu do doba razuma da im i drugi pomognu da svoju opciju preko Crkve provedu u djelo kao odrasli i samoodgovorni ljudi. Nemojmo ni riječju ni djelom uzimati na sebe odgovornost ni za jednu dušu, jer riskantno je uzimati na sebe tu odgovornost. Zar je netko siguran i za sebe?

S pastoralne strane preokupacija oko pravilnog kršćanskog odgoja čuva svoju vrijednost. Uvjereni smo da zdrav kršćanski ambijent mnogo doprinosi zrelosti kršćanskog života, ali poštujemo i ljestvicu vrednota, a krštenje je između svih sakramenata genetički prvo, i uvjet ostalih. Vjerujemo da se dobre klice primljene na krštenju nikada potpuno ne uništavaju, nego da uključuju izvor trajno potencijalne obnove, duhovnog uskrsnuća, reviviscencije božanskog života. Vjerujemo malo više u krštenje, a malo manje u čovjeka!

## JOŠ O EKUMENIZMU DANAS

Juraj Kolarić

Na moj članak Ekumenizam danas, objavljen u CUS-u 2/1970, str. 171—178, kritički se osvrnuo g. Sibbe Zaninović u CUS-u 1/1971, str. 62—65. Kako mi ekumensku problematiku u nas zapravo živimo, a vrlo malo o njoj otvoreno izražavamo svoja mišljenja, sudove i prijedloge, to se osvrt S. Zaninovića na tu temu može samo pohvaliti.

Čini mi se, međutim, da se S. Zaninović u izricanju svojih sudova možda previše zanio svojim literarno-teološkim prijedlozima kojima se on između dva svjetska rata predstavio našoj katoličkoj javnosti i tako možda nesvjesno krivo interpretirao moje riječi, dajući im smisao suprotan onome koji sam namjeravao izreći, a koji se sam po sebi nameće kao zaključak mojih razmišljanja.

Već na samom početku čini se da mi S. Zaninović zamjera što sam iznio mišljenje da mnogi nekatolici, a posebno pravoslavci, ekumensko djelovanje Katoličke crkve u prošlosti označuju kao »borbu Katoličke crkve za svoje pozicije, gdje bi onaj koji je fizički slabiji morao podleći i uz ostali danak platiti pobjedniku i svoje vjersko uvjerenje« i da takvu vrstu ekumenskog djelovanja nazivlju prozelitizmom i »trikom« kojim bi se trebali neprimjetno privesti u Katoličku crkvu. Da li je »unijaćenje« i geslo »vratite se k nama« dalo ili još daje povod takvim shvaćanjima ili ne, morao bi nam S. Zaninović protumačiti, ako se s tim mišljenjem ne slaže.

Predbacivši mi da govoreći o ekumenizmu između dva rata nisam našao ništa što bi bilo vrijedno spomena, a »stručnjak koji se bavi ekumenizmom u nas, (...) morao bi poznavati kretanja koja su se u nas zbivala između dva rata u pravcu približavanja katolika i pravoslavnih, a koja nisu obilježja prozelitizma«, S. Zaninović iznosi tzv. Apostolat sv. Ćirila i Metoda, Katolički akademski klub »DAN« i akademsko društvo »Sv. Ćirila i Metodija«, a zatim u »interesu povijesne istine« obilno citira sebe uz napomenu, da nije bio jedini među hrvatskim katolicima koji su se i te kako zalagali za međusobno vjersko zblizavanje katolika i pravoslavaca između dva rata, a i prije toga, izvan svake je sumnje!

<sup>1</sup> Tako je od god. 1896. do 1901. izlazio u Zagrebu časopis »Balkan — jedinstvu i bratskoj slogi«, a zastupao je ujedinjene zapadne i istočne Crkve. Pothvat koji zavrijeđuje posebnu pažnju.

Nije potrebno naglašavati da su Hrvati oduvijek bili nosioci ideje religioznog i političkog jedinstva slavenskog Juga, spremni da za tu ideju žrtvuju čak i ono što nijedan narod u svijetu ne bi bio spreman žrtvovati: svoj nacionalni subjekt. Međutim, o svemu tome nisam imao namjere pisati, već o jednom propustu na katoličkim Hrvatima što smo propustili pratiti kretanja u svjetskom ekumenskom pokretu u kojem je Srpska pravoslavna crkva već od god. 1920. aktivno sudjelovala. A o tome u citatima S. Zaninovića ne nalazimo ni slova. Moja zamjerka ekumenskoj djelatnosti u nas odnosi se upravo na tu našu nezainteresiranost. Zato sam i napisao: »Sigurno je da su nakon prvog svjetskog rata izuzetno teške prilike, koje su nastale na Balkanu u novonastaloj državi južnih Slavena, u tzv. SHS, otežavale i čak onemogućavale svaki efikasniji kontakt između vjernika pravoslavne i katoličke vjeroispovijesti, ali samo to ne opravdava činjenicu da se nitko iz katoličkih krugova nije zanimao za ekumenski pokret u svijetu, koji je upravo u razdoblju između dva rata doživljavao na Balkanu svoje »zlatne godine« (str. 172). A da se to činilo možda bismo otkili da su izvjesni postupci Srpske pravoslavne crkve u Jugoslaviji između dva rata »demantirali ekumenski duh te same crkve, jer se često pred svjetskom ekumenskom javnošću govorilo jedno, a kod kuće, u Jugoslaviji, činilo drugo i da bi se taj ekumenizam mogao nazvati 'ekumenizam preko glava'« (str. 174). »I nitko se u nas nije bavio tom crkvom, nitko nije pratio njezin put u 'špicu' svjetskog ekumenskog pokreta, sistematski i teološki studiozno pristupio problemu ekumenizma kako ga je shvaćala i tumačila Srpska pravoslavna crkva na mnogobrojnim ekumenskim sastancima i konferencijama, koje je u poslijeratnom razdoblju pokušala iskoristiti kao pozornicu za napade na hrvatski katolicizam« (str. 175).

Gosp. S. Zaninović u jednom dijelu svog izlaganja iznosi nešto kao moje mišljenje, dok će ono ipak biti drukčije. Evo tog teksta: »Pisac nadalje tvrdi da je u Srpskoj pravoslavnoj crkvi bilo i da danas ima ljudi koji misle i djeluju ekumenski. Pa da, zbog toga, govoriti o ekumenizmu u Jugoslaviji znači govoriti o Srpskoj pravoslavnoj crkvi koja da je u toku povijesti igrala i danas igra važnu ulogu u ekumenskom pokretu« (str. 63). S. Zaninović je ovdje krivo povezo dvije različite stvari o kojima je govor u mom članku na dva različita mjesta, naime na st. 174. i 176. Prvi tekst u cijelosti glasi: »Ipak Srpska pravoslavna crkva je imala i ima ljudi koji ekumenski misle i djeluju. I upravo ta činjenica trebala je dati dovoljno pobude da se netko iz naših katoličkih teoloških redova zanima za učestvovanje te Crkve u ekumenskom pokretu i da taj pokret prati i o njemu informira našu javnost«. Drugi tekst se odnosi na članak Tomislava Šagi-Bunića, Ekumenizam u Jugoslaviji, Svesci 14 (1969) 28—30, koji je autor god. 1967. iznio u Rimu na sastanku delegata Katoličke crkve zaduženih za ekumenska pitanja, a za koji sam smatrao da ni izdaleka ne opravdava pretenziosno postavljen naslov, a da još manje može pružiti pregled najvažnijih ekumenskih problema i poteškoća na našem području<sup>2</sup>. Tako je S. Zaninović ne poznavajući tu okolnost previdio u tekstu jedno važno »i«, pa krivo interpretirao moju misao. Tekst glasi: »Bez poznavanja ekumenskog pokreta u cjelini i udjela Srpske pravoslavne crkve u tom pokretu ne može se govoriti o ekumenizmu kod nas. Govoriti o ekumenizmu u Jugoslaviji znači govoriti i o Srpskoj pravoslavnoj crkvi, koja je u toku povijesti igrala i danas igra važnu ulogu u svjetskom ekumenskom pokretu.«

A kako su nakon svega iznesenog upravo neshvatljivo neobjektivno riječi g. S. Zaninovića kada na kraju svog izlaganja piše: »Mislim da ne bismo smjeli biti neobjektivni prema sebi i tako u svojoj naivnosti pružati podršku onima koji po čitavom svijetu šire neistinu, da smo, naime, mi katolici Hrvati jedini i isključivi krivci za loše stanje ekumenizma u nas.« Znač li to ne moći ili ne htjeti nešto shvatiti? Na nekoliko sam mjesta izričito upozorio o pokušajima nekih ljudi iz pravoslavnih krugova da se pred svjetskom ekumenskom javnošću optuže katolički Hrvati za zlodjela najgore vrste i kako se tobože s njima ne može razgovarati, upozoravajući ujedno na potrebu da se tome posveti više pažnje! Međutim, potpuno se slažem s mišljenjem g. S. Zaninovića da smo doista neobjektivni prema sebi i vrlo naivni, ali u nečem drugom. Umjesto da budemo most na naj-

<sup>2</sup> Moj članak u *Crkvi u svijetu* br. 2/1970. nije mogao biti u cijelosti objavljen; nadajmo se da je to bilo samo zbog tehničkih razloga.

istaknutijoj točki u kojoj se dodiruju pravoslavni Istok i katolički Zapad, da povezujemo ta dva idejno različita svijeta, da za katolički Zapad predstavljamo objektivni izvor informacija o svemu što se događa na našem terenu, mi smo to prepustili »od nas bolje upućenim« strancima. Htio bih završiti istom željom koju sam već jednom izrekao. Nemojmo dopustiti da se to ponovi.

## I JEST BOG

### A. Marius

Navikli smo opsjedati Boga lakrdijaštvom i plačem, secirati Ga oštricom svoga uma, oblačiti u svoje stavove, svlačiti po volji. »U dobroj vjeni« kadri smo Njime doživati i oharati neba. I ne znam što nam sve treba da i u molitvi sačuvamo pozu.

Rušili smo Boga drastičnije nego bezvjerci. Bez osjećanja mjere. Krojimo Ga, natežemo i rastežemo prema svome rastu. Dodajemo i oduzimamo dekor svoga ukusa — vjerujući da dodirujemo Bit. A izmičemo sebi.

Namećemo se. Istrčavamo. Guramo se i stiskamo u jagmi da budemo prvi. I tako smo smiješno revni upirući svoje kamere na Božji lik.

Laici i teolozi. Svatko Zapažen. Nitko u pozadini. Pod parolom svetosti i služenja Božjem narodu koji tako često nema umijeća ni volje osim da, mistinu nalik na ovce, bez izbora i prigovora pase po travnjaku koji mu prostor Crkve nudi.

Sve nas upućuje na hajku, na lov na nas same. Doista, samolov. Goniči gone zvjerku. Vide samo plijen. Želju trofeja. I mistici-mistifikatori u halucinantnom bljesku želje. Slijepi i hromi.

Gospod je tu. Zastrašujući Jehova proroka i izdajničkih izabranika. I Sin Otkupitelj izopćen i prihvaćen poslije pogreba. Tko zna u kakvom spoju i odnosu. Papirnat i okamenjen, u boji umjetničkoj i kiču. Išaran i osakaćen. Važno da bude senzacija.

Gospod, čini se, ovdje ne živi od srca.

Uskomešasmo se. Umorni smo od strke. Napokon, treba Bogu dati mjesto. Kad već ra spravljamo o vjerovanju.

Nije na odmet tamjan ni izmjena riječi u redosljedu obreda. Bog ionako nije tvar. A misao smije letjeti.

Pogrešno smo Ga smjestili, neka nam oprost. U dobroj vjeni možda. Specifičnim po-božnostima napuhali smo po koju evanđeosku riječ istrgnuvši je iz konteksta. Dobro je napokon sve: i cvijeće i svijeće, uzdasi i milovanja kamena. Uvijek je tako bilo. Božji narod umije klečati. I čuditi se kao djeca.

Ako je ono, u trenutku gubljenja samokontrole, rasrdeni Krist (danas On bezuvjetno ima blaži izraz) zamahivao bičem izgoneći slučajne trgovce iz Očeva doma, — ne znam da li Mu u ovom povijesnom času smeta beat-muzika uz Baha i hrpe nabožnih novina. Jer — sve teče. Na svijetu: zakonitost je promjena.

Dosta misli! Ovaj čas nije mi do vjere ni do bezvjerja. Barem ne u smislu traktata. Ovaj čas kad kiša rominja pod prozorima i soba se kupa u sjenama nešto u meni kleči, i viče, i hoće da nadglasa.

Ovaj čas ja bih da se isplačem, da mi suze budu obilnije od kiša. Ovaj čas ja nehotice MOLIM.

I VJERUJEM. I kunem se — ako je dozvoljeno prisizati — da znam da jest Bog oluja i tišine, neuspavan prisutan. Onaj isti, neotuđen i vedar u ne tako davnim samoubilačkim krizama. Onaj — koji se nije nabacivao anatemama na bezumlje pjesnika što u očaju vrijeđa. MOJ BOG. Sveopći i svugdje. Nazočan i neuhvatljiv. Bez pijedestala papirnih i kamenih. Samo ON — i dio neba.

Kiša polako rominja po prozoru. Osluškujem krv: Molitva i prostor Stvoritelja. Možda u grijehu mojemu ON Veličanstven sada hoda. Sapeo mi ruke. Sreu dao krila. To nije pjesma. Pjesma nije bez kletve.

Zaboravio je umor. Dječje nemoćno stiskanje šaka, lude izljeve riječi, sumnje, zazivanja čuda. Bez svetinje. Zaboravio je. Ili se možda prisjeća — i sve kleči. Svejedno. Ne-